Landsbygdsläraren *kontra* likalönsprincipen.

Folkskollärarnas tidning har funnit lämpligt att genom en artikel av herr Frankman gå till attack mot likalönsprincipen. Huruvida det ur tidningens synpunkt var så välbetänkt, torde vara tvivel underkastat. Alltför många luckor i logiken gagnar inte den sak man förfäktar, och herr Frankmans bevisföring mot lika lön har sina stora blottor. Kontentan i denna s. k. bevisföring finner man i följande passus: "Då man således för det tyngre arbetet i folkskolan fortfarande behöver män, och då staten alltjämt utbildar och kommunen anställer dem, bör väl också staten avlöna dem som män!" Så var det alltså — avlöna dem som män! Artikelförfattaren är tydligen inte så säker på att det "tyngre arbetet" är ett övertygande argument, när det gäller att slå vakt om det gamla avlöningssystemet i folkskolan, eftersom han i slutklämmen kräver att bli avlönad rätt och slätt i egenskap av m a n.

Vilket tyngre arbete är det då herr Frankman åsyftar, som skulle motivera högre lön för manlig än för kvinnlig folkskollärare? frågar man sig. "De mera arbetssamma skolformerna på landsbygden och städernas klasser av större pojkar", upplyses det. Då nu artikelförfattaren särskilt framhåller att han gör sitt inlägg som landsbygdslärare och talesman för de manliga landsbygdslärarna, kan det vara skäl i att närmare granska dessa manliga lärares "tyngre arbete" i folkskolorna på landsbygden.

År 1926 ingav som bekant Sveriges Folkskollärarförbund en skrivelse till Kungl. Maj:t med yrkande på en uppdelning av folkskolans tjänster i högre och lägre (d. v. s. mer krävande och mindre krävande). Av den debatt, som följde, framgick tydligt nog, att en dylik uppdelning var omöjlig att genomföra efter förslagsställarnas önskan, emedan manliga och kvinnliga lärare var verksamma i a l l a skolformer och under likartade förhållanden. En uppdelning av tjänsterna skulle alltså icke kunna ske efter innehavarnas kön — månne anledningen till att förslagsställarna inte längre vilja vidkännas den anno 1926 begärda klassificeringen? Ändå talar herr Frankman om "de mera arbetssamma skolformerna på landsbygden" som skäl för högre lön åt manlig än åt kvinnlig lärare. Tacknämligt hade varit, om herr Frankman exemplifierat vad han menar med de arbetssamma skolformerna på landsbygden. Självfallet får man räkna B2, B3 och övriga "sämre" skolformer till de mera arbetssamma, särskilt om barnantalet är stort. Som skribenten uttrycker sig skulle emellertid allmänheten kunna få den föreställningen, att det endast finns manliga lärare i dessa skolformer. Vilket ingalunda är fallet — lika ofta finner man ju kvinnliga som manliga lärare i de "sämre" skolformerna. Detsamma är förhållandet i skolor med en-klassiga (A-formen) och två-klassiga (B1-formen) läraravdelningar. I A-skolor arbetar manliga och kvinnliga lärare sida vid sida. Envar tar emot sin klass från småskolan och följer den fram till avgångsexamen. Manliga och kvinnliga lärare är således verksamma med e n a h a n d a uppgifter, och man vågar kanske förutsätta, att arbetet inte blir tyngre, därför att det utföres av manliga lärare!

Av flera orsaker torde man kunna dra slutsatsen, att herr Frankman med sitt "tyngre"arbete syftar på undervisningen i 5:te, 6:te och eventuellt 7:de klasserna i B1-skolor, då det ju är ganska vanligt, att den manliga läraren handhar undervisningen just i dessa klasser. Varje skolman vet, hur den gängse fördelningen på den manliga och den kvinnliga läraren av arbetet och klasserna i B1-skolan uppkommit. Då bestämmelsen infördes om att de småskollärarinnor, som förut tillåtits undervisa upp i folkskolans 3:e och 4:e klasser, skulle ersättas med lärare med folkskollärarexamen, blev det vanligen folkskollärarinnor, som kom att intaga småskollärarinnornas plats. Vanligen fick de också behålla den begränsning i arbetsområdet som gällt för småskollärarinnorna, d. v. s. de högre klasserna i B1-skolan förbehölls som hittills den manlige läraren, ehuru hans kollega i 3:e och 4:e klasserna numera hade samma kompetens som han att sköta jämväl de högre klasserna. I en del skoldistrikt kom man visserligen till insikt om att det var till gagn för skolan och för barnen, om varje lärare fick följa sina elever alla klasserna igenom, så långt görligt är, och inrättade sig därefter. Men i det stora flertalet skoldistrikt förbehölls och förbehålles fortfarande de högre klasserna de manliga lärarna i enlighet med dessas egen önskan. Endast i undantagsfall torde den k v i n n l i g a läraren frivilligt avstå från att alternera med den manliga läraren vad undervisningen i de översta klasserna beträffar. Under årens lopp har S. F:s centralstyrelse fått många bevis på den saken, och när frågan om folkskollärarinnornas ställning i B1-skolan hösten 1935 upptogs till diskussion i S. F:s kretsar strömmade landsbygdens lärarinnor till som aldrig förut. Man fick klart för sig, att det är en livsfråga för dem att vinna rättelse i berörda hänseende. Läraren behöver den andliga stimulans, som ligger i omväxlingen i arbetet, och av inte mindre betydelse är att läraren får se r e s u l t a t e t av den undervisning, som grundläggs i de nedre klasserna. Där de bägge lärarna är ense om att alternera med varandra på de olika stadierna, torde skolråden inte heller ha något att invända mot en sådan anordning. Många manliga lärare ha också ställt sig lojala med sina kvinnliga kamrater i kravet på alternering. Men det finns också åtskilliga exempel

på motsatsen. Till vilken kategori herr Frankman själv hör, har jag mig inte bekant. Men då han talar om den manlige lärarens "tyngre arbete" i en del skolformer på landsbygden kan han inte gärna åsyfta annat än de lärare, som lagt beslag på dessa B1-skolans högre klasser, ehuru han kanske har sina skäl att inte närmare precisera vad han syftar på. Man finner arbetet i de högre klasserna intressantare — vem gör inte det? — och därför vill man inte avstå från det. Som motivering väljer man att framhålla den disciplinära frågan och söker göra gällande, att endast den manlige läraren med bonddrängens styrka — herr Frankmans egen liknelse — kan upprätthålla disciplinen i de högsta klasserna. Men påståendet kan motbevisas av alla de kvinnliga lärare, som med framgång sköter sådana klasser — förmågan att upprätthålla disciplin är sannerligen inte bunden vid könet! Vad är då disciplin? En 30-årig erfarenhet har lärt nedskrivaren av dessa rader att det är förmågan att organisera skolarbetet så, att barnen ständigt är verksamma, och förmågan att fånga barnens intresse för denna verksamhet. Där man det kan, existerar ingen disciplinfråga. Har man ett måttligt antal barn i en skola med många klasser samtidigt att undervisa, så är det inte heller svårare att upprätthålla disciplinen där, än det är i en A-skola. Det fick jag nyligen bestyrkt av läraren i en 4-klassig skola (B2). "Risken med många klasser", menade hon, ty det var en lärarinna, "ligger inte i att barnen har fyr för sig, när man har muntlig lektion med någon annan avdelning, utan däri, att de gärna vill glömma sitt eget arbete och bara höra på." Att disciplin är något annat än drängkrafter fick jag klart för mig redan under min egen skolgång i en 4-klassig skola på skånska landsbygden. Mitt enda minne från de första åren i folkskolan är, att 3 à 4 pojkar dagligen fick stifta bekantskap med lärarens drängkrafter. Så flyttade familjen till en annan församling och jag fick en annan lärare. Därifrån har jag inga sådana minnen — han kunde upprätthålla disciplinen på annat sätt.

Till den manlige lärare, som eventuellt finner arbetet i folkskolans högre klasser betungande, skulle jag vilja rikta uppmaningen:: Låt er kvinnliga kollega alternera om undervisningen i dessa klasser! Både skolan och lärarparterna vinner därpå. Arbetet blir lättare för bägge och trevnaden större.

Oavsett hur undervisningen är uppdelad på manlig och kvinnlig lärare, utslungar emellertid herr Frankman den skymfen mot Sveriges folkskollärarinnekår, att man "allmänt" tvivlar på att de kvinnliga lärarna kan sköta en klass lika bra som en manlig lärare kan. Bevisen, herr Frankman, lägg skymten av bevis på bordet! Skall man månne uppfatta som ett försök till bevis för den överlägsna manliga dugligheten herr Frankmans tal om de manliga lärarnas extrainkomster, varom han utbrister: "Finns det lärarinnor i detta land som genom förbudet att skaffa extra inkomster kommer att lida minskning i sina inkomster? Eller, jag frågar, av vilka skäl är de så ytterst tunnsådda?" Ja, fråga kan man ju alltid, men huruvida det är klokt är en annan sak. Om herr Frankman inte hade varit så fången i sin egen självtillräcklighet, hade han kanske erinrat sig, hur Folkskollärarnas tidning i ett av sina första nummer för 1935 lade skulden på de kvinnliga lärarna för den fördröjda löneregleringen, emedan de alltför mycket ägnat sig åt pedagogiskt arbete istället för att intressera sig för lönefrågan. Det var då. Nu beskylles de kvinnliga lärarna för att göra ett sämre arbete än de manliga. Hur rimmar det?

För övrigt finns en plausibel förklaring till de kvinnliga lärarnas ringa extrainkomster: de ägnar sig framför allt åt ungdomsarbete, socialt arbete o. dy., som inte honoreras. Egenheten att ägna oss åt oavlönat arbete delar vi dock med många manliga lärare — det politiska arbetet är i regel inte heller betalt.

Tydligen har artikelförfattaren känt, att hans tal om det manliga arbetets överlägsenhet inte verkar så trovärdigt — i slutet på sin artikel underkänner herr Frankman sin egen argumentering med orden: "Men det är inte heller det manliga arbetet i och för sig som ensamt betingar löneskillnaden. — Även om arbetet vore alldeles lika, motiverar försörjningsskyldigheten mot hustru och barn en högre lön åt män än åt kvinnor. — Men när den dagen kommer att försörjningen av mödrar och barn överflyttas till samhället, då erkänner vi att det inte längre finns skäl (?) för att sätta manlig befattningshavares lön högre än kvinnligs". Skälet om den manlige lärarens "tyngre arbete" bortfaller alltså i samma stund samhället övertar mödrars och barns försörjning. I sanning förunderligt. Det är inte utan att man inför herr Frankmans argumentering efterlyser den s. k. manliga logiken.

Helga Allinger.

JONSSON & STRÖMBERG
50 Hornsgatan 50
BIJOUTERI- & GULDSMEDSAFFÄR
Reparationer utföras omsorgsfullt och billigt
TEL.: 43 22 55
Lärarinneförbundets medlemmar erhålla 10 % rabatt.

TANDLÄKARE
STEFAN HECTOR
Medlem av Stockholms Tandläkareförening
Kungsgatan 70, 3 tr.
(Hörnet av Vasagatan)
Telefonanmälan 11 90 50 eller 10 95 04

Engelska - världsspråket -
lär Ni lätt och naturligt med vår metod.
Ingen kursavgift. — Ingen förbindelse.
Excelsiorskolan, Box 2045, Göteborg.
Sänd 1:a brevet i eng. — tysk. — fransk. spr. Bet. kr. 1:— mot postförskott — till postgiro 411 92. (Stryk vad som ej önskas.)
Namn .....
Bostad .....
Postadress ..... L. 8.